

Onsdagen den 21 Maj 1873.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades 6 protokollsutdrag för den 20 dennes.

Grefve Hamilton, Hugo Bengt Archibald: Uppå anmodan af Grefve Sparre, Gustaf, får jag för Kammaren tillkännagifva, att han af sjukdom är hindrad att i dag tillstädeskomma och deltaga i de gemensamma voteringsarne.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfve följande af Stats-Utskottet i dess memorial N:o 108 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den som vill, att Riksdagen — under vilkor att staten genom den bestämda lösningssummans erläggande varder lagligen frikallad från hvarje ytterligare kraf af eller ansvarsförbindelse till Kongl. svenska aktiebolaget för jernväg emellan Köping och Hult eller dess borge-närer af hvad slag eller under hvilken förvärdning det vara må — besluter att, med bifall till Kongl. Maj:ts nådiga proposition, till Kongl. Maj:ts disposition bevilja och till utgående under innevarande år å Riksgälds-kontoret anvisa en summa af sex millioner riksdaler att i mån af behof användas till inlösen för statens räkning ifrån Kongl. svenska aktiebolaget för jernväg emellan Köping och Hult af bolagets jernväg emellan Örebro och Köping, med sidobanor till Skebäcks och Arboga hamnar samt tillhörande fasta och lösa egendom, enligt upprättade specifika förteckningar; röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga proposition icke blifvit af Riksdagen bifallen.

Vid voteringens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—71.
Nej—29.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag, N:o 310, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 46 Ja och 125 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 117 Ja och 154 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i enlighet med nej-propositionens innehåll.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver följande, af Sammansatta Stats- och Banko-Utskottet i dess memorial N:o 6 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den som vill, att Riksgälds-kontorets för Riksbankens försträckningar till 1808 och 1809 årens krigskostnader den 30 September 1841 utfärdade, med 4 procents ränta förskrifna obligationer skola vid innevarande års slut till sitt, efter då verkställd amortering, återstående belopp, en million fyrahundra femtiotvå tusen riksdaler riksmünt, af Riksgälds-kontoret inlösas efter en kurs af 96 procent, motsvarande det värde dessa obligationer nu antagas ega i förhållande till den effektiva ränta Riksgälds-kontoret erlägger å den hittills försålda delen af 1872 års likaledes med 4 procents ränta förskrifna statsobligationer; samt att denna likvid må verkställas antingen med kontanta penningar eller med sistnämnda slags obligationer, beräknade efter deras försäljningskurs den dag uppgörelse eger rum, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej:

Vinner Nej, har Riksdagen beslutit, att Riksgälds-kontorets för Riksbankens försträckningar till 1808 och 1809 årens krigskostnader den 30 September 1841 utfärdade, med 4 procents ränta förskrifna obligationer skola vid innevarande års slut till sitt, efter då verkställd amortering, återstående belopp, en million fyrahundra femtiotvå tusen riksdaler riksmünt, kontant inlösas efter dessa obligationers lydelse.

Vid voteringens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—7:
Nej—96.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammararen; och ankom derifrån efter en stunds förlopp ett protokollsutdrag, N:o 311, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 71 Ja och 100 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 78 Ja och 196 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver följande, af Särskilda Utskottet i dess memorial N:o 3 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den som vill, att det belopp, stort 18,250 R:dr, hvilket erfordras till löneförhöjning för så väl öfningslärarne vid de högre elementarläroverken i Luleå och Westervik, som för lärarne i sång och teckning vid de fem- och tre-klassiga läroverken äfvensom för gymnastikläraren vid Piteå fem-klassiga läroverk, ställes till Kongl. Maj:ts disposition under nästkommande år 1874, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutit att, af de på Åttonde Huvudtiteln befintliga besparingar å "Reservationsanslaget till elementarläroverken" under år 1874 får användas det af Särskilda Utskottet för de i 27 punkten mom. c af dess utlåtande N:o 1 omförmålda ändamål tillstyrkta belopp.

Vid voterings slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—85.

Nej—14.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammararen; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag, N:o 312, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 41 Ja och 132 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 126 Ja och 146 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i enlighet med nej-propositionens innehåll.

Företogs val af fem deputerade för att öfvervara Deras Majestät Konungens och Drottningens kröning i Norge; och befunnos efter valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedde:

Friherre Funck	med 84 röster
Herr Hallenborg	” 76 ”
” Petre	” 63 ”
” Peyron, A.	” 61 ”
Friherre af Ugglas	” 54 ”

Herr Faxe: Då möjligen en eller flere af de nu utsedde deputerade från denna Kammare kunna få förfall att inställa sig vid kröningen i Trondhjem, hemställer jag att Kammaren måtte åt Herr Talmannen uppdraga om Herr Talmannen åtog sig att, efter samråd med de öfrige deputerade, bestämma hvilken som bör ingå i den eller de afgåendes ställe.

Grefve Mörner, Carl Göran: Om någon eller några af de utaf Kammaren nu valde skulle få förhinder, hemställer jag, om det ej vore lämpligast, att åt Herr Talmannen uppdrages att inkalla den eller dem, som, enligt dagens valprotokoll, äro närmast i ordningen att inträda.

Sedan öfverläggningen i den väckta frågan förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att Herr *Faxe* hade föreslagit, det Kammaren skulle uppdraga åt Talmannen att i samråd med de af Kammaren valde deputerade utse några ledamöter för att, i händelse hinder komme att inträffa för någon eller några af de deputerade att företaga resan till Norge, för att öfvervara Deras Majestäter Konungens och Drottningens kröning, i stället dit afresa; hvaremot Grefve *Mörner* yrkat, att de ledamöter, som vid valet af deputerade vore de närmaste i röstetalet, skulle förklaras vara suppleanter till de valde deputerade.

Härefter framställdes proposition på bifall till Herr *Faxes* förslag och besvarades med ja.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 50, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjette Hufvudtitel; samt

N:o 53, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 61, angående förändring i villkoren för tillverkning och försäljning af bränvin;

N:o 62, angående stämpelpappersafgiften;

N:o 63, angående kurhusafgiftens upphörande och densammas ersättande med en personlig sjukvårdsafgift; samt

N:o 64, angående tullbevillningen.

Föredrogs och biföllos Särskilda Utskottets den 20 dennes bordlagda memorial:

N:o 4, i anledning af återförvisning af 4:de punkten i Utskottets memorial N:o 3; och

N:o 5, angående aflöning åt dess tjänstemän och vaktbetjente.

Föredrogs änyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 19 och 20 dennes bordlagda utlåtande N:o 50, i anledning af väckta motioner om ändring af gällande stadganden att bygga och underhålla vägar och broar, så ock om upphäfvande af 3 § i 25 kap. Byggningsbalken.

Herr Caspersson: Enligt hvad jag förut ofta yttrat i denna Kammare, kan jag ej gilla, att en skrifvelse af sådan beskaffenhet som den föreslagna aflåtes. Jag tror nemligen ej, att Riksdagen bör besvara Kongl. Maj:t med skrivelser, utan tillika gifva tillkänna i hvad riktning Riksdagen önskar, att en uti en dylik skrifvelse angifven lagförändring bör gå. Den förut aflåtna skrifvelsen är af den beskaffenhet, att, om densamma gillas, man kan vänta sig ett förslag i sådan syftning, att hela vägunderhållningsskyldigheten skulle läggas på bevillningen. De betänkligheter, jag hyser mot en sådan lagbestämning, har jag haft tillfälle att framlägga i min, betänkandet vidfogade reservation, och då det nu i riksdagens sista timme ej är möjligt att få ett betänkande, utarbetadt i annan syftning, får jag för min del anhålla om afslag å Lag-Utskottets nu föredragna utlåtande.

Herr von Gegerfelt: Jag inskränker mig till att yrka bifall till betänkandet och anser det ej vara lönt att vidare anföra några skäl hertill.

Grefve Mörner Oscar: Då några skäl för yrkandet om bifall icke blifvit anförda, anser jag mig kunna inskränka mig till att instämma i Herr Casperssons yrkande om afslag.

Grefve Mörner Carl Göran: För min del kan jag ej anse, att, då

det ännu är obekant hvad afseende Kongl. Maj:t kan finna för godt att fästa vid den redan aflåtne skrifvelsen, man ytterligare bör aflåta denna skrifvelse och yrkar på denna grund afslag.

Herr von Koch: Då jag märker att den mening synes vara gällande, att vidhålla de åsigtter, som uttalades i de underdåniga skrivelserna af 1866 och 1869, och att inom Utskottet intet afseende blifvit fästadt vid den mening, som jag och åtskillige andre motionärer i frågan omfattat, anser äfven jag mig böra instämma i yrkandet om afslag å detta betänkande. Detta sker dock alls icke af samma anledning, som den siste talaren angaf, emedan, enligt hvad ock af Utskottets betänkande inhemtas, Kongl. Maj:t synes hafva lemnat å sido frågan om väghållningsskyldigheten i *allmänhet*, hvarföre man från Kongl. Maj:t endast torde ha att förvänta ett förslag angående *rintercäghållningen*. Men då jag ej kan vara med om att väghållningen utgår efter fyrk, utan anser att vägarne böra underhållas af dem, som *väsentligen* med *åtkon* begagna dem, förenar jag mig med dem, som yrkat afslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande

2:dra, 3:dje och 4:de punkterna.

Biföllos.

Föredrogs änyo Lag-Utskottets den 19 och 20 dennes bordlagda utlåtande N:o 51, i anledning af väckt motion, åsyftande rättighet för församlingarne att använda kyrkomedel äfven till folkskolornas behof.

Grefve Mörner, Carl Göran: Utskottets förslag går ut på att taga hvad som är ämnadt till *ett ändamål för ett annat*. Ehuru hvarje församlingsmedlem, utan all åtskilnad, är förpligtad att deltaga i skolhusbyggnad, är så icke förhållandet i afseende å kyrkobyggnad; till följd deraf skulle, om detta förslag antoges, de som äro skyldige att ensamme deltaga i kyrkobyggnad, få vidkännas en ökad tunga till förmån för dem, som ej i detta onus deltaga. Jag anhåller på denna grund om afslag å det föredragna utlåtandet.

Herr Caspersson: Jemte det jag instämmer med den föregående talaren, tillåter jag mig äfven fästa uppmärksamheten på att, om kyrkokassan i en församling är så stor, att den ej behöfves för kyrkans behof, det står församlingen öppet att hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvan-

de och Konsistorium, som hafva den närmaste tillsynen och vården öfver kyrkans medel, göra hemställan om disponerandet af dessa medel för folkskolans behof.

Jag yrkar afslag å betänkandet.

Herr von Gegerfelt: Ehuru erkännande, att den ifrågasatta lagförändringen ej är af något synnerligen stort behof påkallad, måste jag likväl tillstå, att då den grundsatsen, att kommunen sjelf bör ega frihet att förvalta sina medel, ej i något annat hänseende än detta är inskränkt, konsekvensen torde fordra en förändring i det föreslagna hänseendet. Ifrågavarande medel äro onekligen kyrkokommunens, och då kommunen i öfrigt har rätt att disponera sina medel, bör den äfven såsom kyrkokommun ha rätt att göra det.

Jag anhåller om bifall till Utskottets utlåtande.

Herr von Koch: Jag tror, att den siste talaren misstagit sig, då han påstod att kommunerna hade full frihet att disponera öfver alla öfriga sina medel utom dessa. Det är ett bestämdt undantag gjordt i kommunalförfattningarna för landet. I afseende å kyrkobyggnad är det de skattande, som besluta om kostnadernas utgörande; det är nemligen hemmansegarne, som här både besluta och bidra. I afseende å skolhusbyggnad äro åter stadganden så otydliga, att derå begärts förklaring, och Riksdagen har ingått till Kongl. Maj:t med en underdånig skrifvelse i detta afseende. Till sådan byggnad bidra emellertid andra än hemmansegarne. Jag instämmer med den förste talaren, att det ej bör tillåtas kommunen att taga från ett håll, der tillgångar finnas, och använda dem till ett annat, då det icke är samma skattdragande, som sammanskjuta medlen för ena eller andra ändamålet. I afseende å Herr Casperssens yttrande, att det blott skulle behöfvas Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes och Konsistorii tillstånd för att få använda dessa kyrkomedel till andra än kyrkans behof, så tror jag icke, att dessa myndigheter hafva en sådan makt att i detta hänseende bestämma öfver ifrågavarande medels disposition.

Jag yrkar afslag å utlåtandet.

Herr Faxé: Jag anhåller, att i anledning af en föregående talarers yttrande få upplysa, att dessa kyrkomedel ofta till en stor del äro tillkomna genom enskilda donationer och genom kyrkotionden; vidare ingå till kyrkokassan arrendemedel för donerade och upplåttna hemman, och dylikt. Detta visar, att ifrågavarande medel ej kunna betraktas alldeles som andra af kommunen tillskjutna medel. Socknarne hafva hittills ej haft rätt att använda dessa medel för annat än kyrkobyggnad; hafva de önskat att få disponera öfverskott, som ej för kyrkans behof erfordrats till andra ändamål, har detta nästan utan undantag skett i form af lån, men dertill har alltid erfordrats Kongl. Maj:ts tillstånd.

Jag yrkar afslag å utlåtandet.

Efter

Efter härmed slutad öfverläggning, gjordes först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på afslag derå, som med ja besvarades.

Föredrogs ånyo och bifölls Lag-Utskottets den 19 och 20 dennes bordlagda utlåtande N:o 52, i anledning af väckt motion om antagande af ny dikningslag.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarne Lag-Utskottets den 19 och 20 dennes bordlagda memorial N:o 53, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af Lag-Utskottets utlåtande N:o 24, rörande väckta motioner om ändring af gällande stadganden angående skyldighet att deltaga i byggnad och underhåll aftingshus och häradsfängelse.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 9 och 10 dennes bordlagda utlåtande N:o 44, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående verkställighet, i vissa fall, af straff, ådömdt genom icke laga kraft egande utslag.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, att det af Kongl. Maj:ts framställda och af Lag-Utskottet tillstyrkta förordningsförslaget skulle paragrafvis genomgås; hvilket bifölls.

§ 1.

Grefve Mörner, Carl Göran: Då ingen reservant finnes mot Utskottets betänkande, torde det vara föga utsigt att deri åstadkomma någon ändring. Jag vill likväl fästa uppmärksamhet på slutet af den nu föredragna första paragrafen. Den lyder sålunda: "Har den, som blifvit dömd till straffarbete på viss tid eller till fängelse och skall hållas häktad i afbidan derå att det öfver honom fällda utslag vinner laga kraft, icke besvärat sig öfver utslaget inom den för ändringssökande föreskrifna tid, eller har han före besvärstidens utgång, i den ordning 2 § bestämmer, förklarat sig nöjd med utslaget och villig att undergå den ådömda bestraffningen; då bör straffet genast gå i verkställighet utan hinder af åklagares eller målsegandes besvär".

Dessa, som äro dömda till straff, ega enligt min åsigt lika stor rättighet, som någon annan, att få sina besvär i laga ordning pröfvade och att, om pröfning deraf eger rum, föranledande till ändring i det öfverklagade beslutet, sådant äfven vid verkställigheten skall lända till efterrättelse. Om straffet börjar att verkställas, innan man vet, huruvida desse personer ämna besvara sig, kunna, enligt min

äsig, ganska besynnerliga förhållanden komma att inträffa; och då Högsta Domstolen för sin del haft högst väsentliga anmärkningar mot det ifrågavarande förslaget, anhåller jag om afslag på denna punkt.

Herr Nordström: En lag, sådan som den här föreslagna, om verkställighet under vissa förhållanden af straffdomar, ehuru de icke vunnit laga kraft, berörer på det närmaste sjelfva grundprinciperna för straffmaktens utöfning inom samhället. En straffdom, som icke vunnit laga kraft, är i sjelfva verket ej annat, än *ett förslag till straffdom* i gifna fall, hvilket i stadgad ordning kan af högre rätt, efter ny pröfning af förbrytelens beskaffenhet och den anklagades skuld, upphävas eller förändras efter omständigheterna. Denna nya pröfning kan påkallas antingen af domaren sjelf i första instansen, dock endast i vissa fall och på grund af lagens derom gifna föreskrift, eller ock af den anklagade eller hans vederpart, d. v. s. målseganden eller allmänna åklagaren, och detta i alla fall i följd af den rättsgrundsats, som vill, att land skall med lag byggas och ej med våld eller godtycke. I förstnämnda afseende är det en skyldighet för domaren, som han inom viss tid skall fullgöra; i det sednare är det en rättighet, för den anklagade så väl som för hans vederpart, som för viss tid står båda öppen, om de deraf vilja sig begagna. På hvilkendera vägen, underställnings- eller besvärsvägen, saken nu än må hafva blifvit till högre rätts pröfning hänskjuten eller dragen, är det denna rätts pligt och rätt att pröfva saken, sådan den i handlingarne förekommer, och således att pröfva huruvida målet till förnyad ransakning, delvis eller i det hela, skall, i ansende till den förras bristfälligheter, återförvisas, eller huruvida, allt efter förbrytelens beskaffenhet, straffart och straffmått stå i skäligt förhållande till den anklagades imputabilitet och skuld eller huruvida straffet för honom borde skärpas eller mildras, eller han från allt ansvar befrias. Icke förr, än en sådan pröfning egt rum, eller tiden för ansökan derom i besvärsväg obegagnad förflutit, kan i *urbota mål* verkställighet af straffet, der sådant är ådömdt, följdriktigt ifrågakomma. Beträffande *böter* gällde äfven detsamma till år 1807, då genom förklaringen af den 23 Mars samma år det förordnades, att ådömda böter skulle, i fall af besvär, af den sakfällde nedsättas eller genom borgen garanteras. I det hela utgår allt detta från samma grund, på hvilken vår lag angående *twistemål* förklarade, och ännu, efter det vissa ytterligare bestämmelser genom Förordningen den 18 April 1849 tillkommit, förklarar, att väl den som från underrätt *vädjar* skall, om vinnande parten så äskar, fullgöra underrättens dom, dock ej i sådana fall, der *vadet* onyttigt blefve, om domen fullgöras skulle; och uppenbart är att, om en straffdom finge i *urbota* brottmål sättas i verkställighet, innan den pröfning deraf i högre rätt egt rum, som, efter hvad nyss sades, densamma antingen *skall* eller *kan* komma att underkastas, en sådan pröfning i flere fall kunde blifva lika "onyttig", som en i följd af *vad* i högre rätt företagen pröfning af ett *twistemål*, derest fullgörande af underrättens dom här utan något undantag gjordes till vilkor för pröfningens upptagande.

Också synas de, som uppsatt ifrågavarande lagförslag, hafva till en del insett detta, då de från den i 1 § föreslagna nya regeln gjort följande undantag: "är utslaget af domstolen *understådt* högre rätts pröfning, eger hvad nu sagdt är ej tillämpning". Den nya regeln brytes sålunda allaredan i dess födelse, och utträder, om den blefve godkänd, i lifvet endast som en *haltande* regel, såsom man utan tvifvel skall medgifva, då man noggrannt öfverväger det ofvansagda principiela uti hithörande frågor. De fall åter, i hvilka tillämpning af den nya regeln blifvit föreslagen, innefattas i följande sats: "Har den, som blifvit dömd till straffarbete på viss tid, eller till fängelse, och skall hållas häktad i afbidan härå, att det öfver honom fallda utslag vinner laga kraft, icke besvärat sig öfver utslaget inom den för ändringssökande föreskrifna tid, *eller* har han före besvärstidens utgång, i den ordning 2 § bestämmer, förklarat sig nöjd med utslaget och villig att undergå den ådömda bestraffningen; då bör straffet genast gå i verkställighet, utan hinder af åklagares eller målsegandes besvär". Huruledes i sednare fallet och intör hvilka den anklagades förklarande, att han åt utslaget nöjes, bör afgifvas, föreskrives i 2 § med det tillägg, att sålunda afgifvet förklarande icke må af den anklagade återkallas.

Väl finnes redan nu ett konungabref, utfärdadt den 16 December 1819, som innehåller att, när en i häkte sittande tilltalad, efter erhållen del af det rörande honom gifna utslag, "förklarar sig dermed nöjd, och vid ett sådant förklarande *förblifver*", samt "fråga ej heller eger rum om högre ansvar, än hvartill dömdt blifvit", hinder mot verkställigheten af samma utslag icke bör möta deraf, att tiden för ändringssökande ännu icke förflutit; men skilnaden emellan detta och det föreslagna nya stadgandet är ganska väsendtlig. Hvad konungabrevet af år 1819 i ämnet stadgar, sker under förutsättning ej allenast, att den i häkte sittande tilltalade *förblifver* under hela återstående delen af besvärstiden vid sitt förklarande att vilja åt utslaget nöjas, utan ock "att fråga om högre ansvar icke eger rum", eller, med andra ord, att hvarken åklagare eller målsegande drager saken under högre rätts pröfning. Hvad föreliggande förslag deremot vill iä stadgadt, är icke allenast, att nämnda förklarande icke må återkallas, om än någon del af besvärstiden skulle återstå, utan ock, att underrättens straffdom skulle, när målet icke tillika är ett underställningsmål, enligt lag, få mot den häktade, sedan han engång dermed förklarat sig nöjd, sättas i verkställighet, oberoende deraf, att allmänna åklagaren eller målseganden funne sig ega skäl att i behörig ordning draga målet och domen under högre rätts pröfning. Stadgandet af år 1819 utgör väl icke något prof på klarhet i tankeuttrycken; men den tanke, som genomgår detta stadgande, står dock, åtmirstone efter mitt omdöme, på en säkrare rättsbotten i sig sjelf och i vida noggrannare öfverensstämmelse med grunderna för vår nuvarande brottmålsprocess-ordning, än den tanke, som gifver sig uttryck uti nu framlagda förslag. Hvilka äro då de vigtiga skäl, som åberopas, för att gifva stöd åt detta förslag? De äro enligt handlingarne, i korthet dessa: att, enär stadgandet af år 1819 icke vore tillämpligt i de fall, då åklagare eller målsegande besväras sig

öfver straffdomen, hvilket icke sällan förekomme, fången i sådana fall måste kvarhållas i häkte till "ökadt lidande för honom sjelf och till kostnad för staten"; att friheten för fången att ena dagen förklara sig med utslaget nöjd samt begynna straffet, och den andra dagen återkalla sitt förklarande och afbryta bestraffningen, vore olämplig; och att de oegentligheter, som af den föreslagna nya lagen undantagsvis kunde uppstå, vore af underordnad vikt, vid jemförelse med de olägenheter, nu gällande bestämmelser föränleda. Andra, än dessa skäl äro icke anförda.

Vid granskning af förslaget har emellertid Högsta Domstolen, efter hvad handlingarne utvisa, *enhälligt* förenat sig om det utlåtande, att densamma på anförda skäl ansåg sig *icke böva tillstyrka* öfverlemnande till Riksdagen af ifrågakvarande förslag; och skälen förtjena i min tanke synnerlig uppmärksamhet, äfven i bredd med det bemötande af dem, som af Hans Excellens Justitieministern afgifvits. Den ökade kostnad för statsverket, som af ransakningstidens utsträckning enligt nu gällande lagar uti ifrågakvarande afseende kan uppkomma, torde, äfven om den vore större än förhållandet är, icke kunna anses utgöra tillräckligt skäl för en i den följdriktiga rättsordningen så ingripande ändring, som den nu föreslagna; och hvad det ökade lidandet för den häktade anklagade angår, synes ett annat sätt att härvid tillvägagå vida bättre lämpa sig såsom medel till mildrande deraf. Till detta sätt vill jag återkomma, sedan jag först sökt visa, att det icke endast är vissa "olägenheter" eller "oegentligheter", utan ock ganska beaktansvärda orättvisor, som af förslagets tillämpning kunde föränledas.

Antagom, att två för t. ex. bedrägeri af gröfre beskaffenhet misstänkta personer varda, med stöd af 19 § 5 (eller 6) mom. i förordningen om strafflagens införande, samtidigt inmanade i häkte. Efter försiggången ransakning finner rätten, (eller på landet måhända nämnden mot ordförandens mening, eller i en småstad två icke-lagfarne rådmän mot borgmästarens) den ena icke kunna till mer än två månaders fängelse dömas, och den andra icke kunna till saken fällas, eller måhända böra rent af frikännas. Åklagaren och målsägandena klaga öfver utslaget hos Hofrätten; men den till två månaders fängelse dömd förklarar sig för sin del villig att genast undergå straffet. Innan Hofrättens utslag hunnit afgifvas, har han utstått sitt straff och begifver sig derpå omedelbart med hela sin egendom till -- Amerika. Den åter, som icke kunnat till saken fällas eller blifvit frikänd, och som således icke har anledning till besvär, eller något straff sig ådömdt, som genast med hans vilja kunde sättas i verkställighet, måste dock kvarhållas i ransakningshäktet till dess det af åklagaren och målsägandena öfverklagade utslaget blifvit af Hofrätten pröfvadt. Måhända erfordras flera månaders, ja, om nya vittnesförhör ansetts nödiga, ett halft års tid eller mer, innan denna slutpröfning kunnat ske. Vid denna pröfning befinnes nu den af underrätten till två månaders fängelse dömd hafva gjort sig saker till, exempelvis, två års straffarbete eller mer; men lagens arm kan numera ej träffa honom. Den deremot, som underrätten ansett icke kunna till saken fällas, eller böra frikännas, finner

äfvén Hofrätten böra så anses; men han har emellertid måst i fängelset quarsitta hela denna tid i afbidan på, att hans sak skulle blifva utagerad, medan deremot den *brottslig* befunne undsluppit med två månaders fängelsestraff, honom ådömdt genom ett utslag, som Hofrätten funnit böra både till straffart och straffinätt ändras, och måbanda till och med utställas till offentligt åtal mot de ledamöter af underrätten, som beslutit detsamma. Emot detta från förslaget med sträng följdriktighet härledda förhållande erbjuder 3 § intet hjälpmedel; och om någon i afseende å detta och andra liknande fall ville anmärka, att den föreslagna rättigheten för den häktade, att genast underkasta sig verkställighet af första instansens straffdom, förutsätter, att han, till dess den högre rättens utslag fallit, fortfarande skall hållas i häkte, äfvén om han dessförinnan hunnit fullt undergå straffet enligt Underrättens utslag, så må man med skäl fråga: hvartill gagnar då i sjelfva verket den nya anordningen? Nämnda förutsättning står för öfrigt i så afgjord oförenlighet med principen och syftet uti förevarande förslag, att den, långtifrån att kunna anses sjelfgifven, tvärtom borde i de mest bestämda ordalag finnas i lagen införd, straff-exekutorn och alla andra till efterrättelse, om lagens mening, dess grund oakadt, verkligen vore sådan. Derom yttrar dock förslaget ej ett ord.

I 3 § föreslås, "att, om straff, hvars verkställighet börjat, varder af högre rätt *skärpt*, bestraffningen ändock skall enligt underrättens utslag förtgå till dess den häktade förklarar sig nöjd med öfverrättens utslag, eller detta eljest mot honom vunnit laga kraft". Det har ej lyckats mig att till detta förslag utfundera någon annan grund, än inåhanda den, att den i 1 § upptagna regeln i afseende å verkställighet af underrätts straffdom fördrade något motsvarande äfvén för det i 3 § förutsatta fall; men, om än så vore, torde dock det föreslagna stadgandet icke kunna sägas vara tillfredsställande, ej ens, då man derjemte i betraktande tager föreskriiten i 4 § om afräkning och qvittning af fängelsestraff och straffarbete mot hvarandra efter den i strafflagen bestämda grund, eller att två månaders fängelse skall svara mot en månads straffarbete. Om nu underrättens straffdom lyder på, exempelvis, ett års fängelse och i följd af förslagets 1 § genast sättes i verkställighet, men den högre rättens genom åklagarens besvär föranledda och t. ex. fyra månader derefter meddelade utslag ådömer straffarbete för sex månader (se t. ex. 6 § 22 kap. strafflagen), så skulle med stöd af 3 § i förslaget den anklagade kunna, genom att hvarken inom behörig tid klaga öfver den högre rättens utslag, eller förklara sig dermed nöjd, sjelf bereda sig tillfälle att i viss mån med straff af lindrigare art försona den förbrytelse, för hvilken han af den högre rätten ansetts saker till en svårare straffart. Den förmån, han sålunda kunde bereda sig, beror af besvarstidens längd; men att sådant i det hela icke vore förenligt med strafflagens värdighet eller straffhotets allvar, torde vara klart, särdeles om man härvid ock betänker, att det numera icke är domaren utan den exekutiva maktens utöfvare, hvilken alla dessa "risconterningar" och afräkningar skulle åligga.

Förslaget förtjenar emellertid att betraktas äfvén ur en annan

synpunkt. Hvad i 1 § afses er egentligen det förhållande, att underrättens straffdom lyder på straffarbete för viss tid eller fängelse, och att den anklagade skall hållas häktad i afbidan på att domen vinner laga kraft. Men antagom att anklagelsen gått ut på en förbrytelse för hvilken den anklagade enligt lag genast kan och bör häktas, och att underrätten efter verkställd ransakning slutligen finner skäl ej förevara, att ådöma honom hårdare straff, än böter till ett belopp som vid bristande tillgång får och bör enligt lag afsittas med fängelse vid vatten och bröd i t. ex. 20 dagar, d. v. s. den längsta tid, denna straffart får tillämpas. Den anklagade kan af skäl, som han allena inom sig bedömer, begära, antingen före eller vid besvärstidens utgång, att genast få underkasta sig detta sätt att erlægga bötesbeloppet. Står det honom då fritt att sålunda söka minska sin preliminära fängelse-tid? Nej, förslaget afses icke ett sådant eller liknande fall mer, åklagaren eller målseganden å sin sida har emellertid begagnat sig af besvärstiden, och den högre rätten finner, efter någon månad derefter företagen pröfning, rättvist att fastställa underrättens utslag. Tiden för den anklagades kvarhållande i ransakningshäkte har likväl sålunda mot hans önskan blifvit förlängd, "till ökad lidande för honom sjelf och till ökad kostnad för staten"; men att det skulle ligga mera rättvisa och ekonomi uti att i fall af denna beskaffenhet vägra villfarandet af hans önskan, än uti de i förslaget förutsatta fallen, torde väl icke kunna påstås. Ehuru *motiven* för villfarande af hans önskan i dessa sednare fall uppenbart borde leda till samma verkan äfven i de förra, skulle sådant dock icke få ega rum; men rättsjemn-likheten blir sålunda störd, och frågar man, hvaraf detta kommer, blir svaret: deraf att, ehuru syftemålet är godt, vägen att komma till målet icke är lyckligt vald.

Det humanitets-element, som framträder i förslaget, är emellertid obestridligen förtjent af, att varda beaktadt. Det är i sin mån ett uttryck af de åsigt, som beteckna det straffsystem, hvilket under namn af det progressiva i nyare tider allt mer tillvunnit sig lagstiftarens uppmärksamhet. Till dessa åsigt hör ock den, att, vid verkställighet af straffdomar, lydande på fängelse eller straffarbete för någon längre tid, den i utslaget bestämda tiden bör kunna förkortas, eller verkställigheten på annat sätt mildras. derest fången visat ett godt uppförande och sådant af vederbörande styrelse intygas. Detta straffsystem, som till praktisk efterföljd efter vissa regler finnes infördt i den nya, tyska strafflagen (år 1870), och äfven i Danmark genom lagen af den 13 Februari detta år, uppskjuter således verkställigheten till dess utslaget vunnit laga kraft och låter mildringen inträda derefter, om fången deraf gjort sig förtjent. Bland flera andra omständigheter, som kunna verka till minskning äfven af det i lag utsatta, lägsta måttet af vissa arter frihetsstraff, förekommer ock den, att den anklagade blifvit under ransakningstiden utan tillräcklig grund i häkte insatt, eller der, genom tillfälliga omständigheter, utan sitt förvållande längre tid kvarhållen; och förklaras *domaren* i sådana fall berättigad, att, utan att likväl förändra straffarten, ytterligare förkorta tiden för frihetsstraffet till och med under det därför i lag utsatta lägsta mått, eller ock att från tiden för frihetsstraffet afräkna.

antingen helt och hållet eller till en del, den tid, fången tillbragt i ransakningshäkte. Det vill synas, som skulle en på sådana grunder omsorgsfullt utarbetad lag mera följdriktigt leda till det åsyftade målet, än förslaget, och till undvikande af motsägelser, som vid dettas konkreta tillämpning komme att framträda.

I sammanhang härmed må det tillåtas mig göra ännu en erinran. Vid pröfning i högre rätt af brottmål, som genom besvär af åklagare eller målsegrande dit inkommit, är det nu en allmänt följd tolkningsregel, att, om det dervid skulle visa sig att, långtifrån att anledning förekomme till *straffskärpning*, goda skäl tala för *mildring*, underrättens utslag i sistnämnda riktning dock icke ändras, derest ej äfven den sålunda sakfällde öfver utslaget fört klagan. Den *formela* rättvisan ställes alltså högre än den *materiela*, ehuru dock, så snart den högre rättens pröfning af saken blifvit af hvilkendera parten som helst behörigen påkallad, sakens verkliga förhållande till strafflagens förutsättningar och derpå grundade bestämmelser af straffart och straffmått borde vara det, som lades till grund för den högre rättens utslag, ehvad skärpning eller mildring deraf blefve följden. Den s. k. praktiska juristen skall måhända förundra sig öfver detta påstående; men visst är, att, om han söker tränga in i sjelfva straffrättens grundprinciper, han skall finna ännu större skäl till förundran öfver ett förslag, som vill tillåta verkställighet af en straffdom, som ännu ej är definitivt pröfvad och der således straffart och straffmått ej eller ännu äro oåterkalleligen (der nåd ej skulle mellankomma) fastställda. Blefve det den högre rätten till efterlefnad föreskrifvet, att en straffdom, så snart den af hvilkendera parten som helst blifvit till dess skärskådande dragen, skall pröfvas till alla delar, med blicken utslutande fästad på strafflagens förutsättningar, skulle utan tvifvel äfven på denna väg flere anledningar till "ökadt lidande för fången och ökad kostnad för staten" kunna aflägsnas, och det på ett mera rättsevenligt och naturligt sätt, än på det. förslaget vill införa.

Organisationen af våra brottmålsdomstolar, isynnerhet på landet, och af vår brottmålsprocess har fått stanna i sin, dock så nödiga utveckling, och kvarstår än i vår allmänna lag uti formelt afseende såsom ett minne af äldre tiders sedvana och lag, ehuru vissa elementer deri, som äfven utgjorde väsendtliga beståndsdelar deraf, längesedan upphört att ega tillämpning och ehuru samhällslifvet i så många andra afseenden undergått högst betydelsefulla förändringar. Till den gamla brottmålsprocessen hörde ock, bland andra, den regel, att den anklagade skulle sjelf i brottmål svara och få endast till hjälp i rättegången begagna biträde. Denna regel har väl i nyare tider (Förordningen den 30 Oktober 1866) blifvit ändrad och bibehållen endast för sådana brottmål, der efter lag *straffarbete* å brottet följa kan; men på goda skäl kunde det dock, efter mitt omdöme, sägas, att det i synnerhet är i fråga om *grofve* brottmål, som den anklagade har behof af en försvarare och fullmäktig, och det desto mer, ju mer han sjelf är okunnig om de förutsättningar, hvilka i strafflagen konstituera brottet, dess imputabilitet samt straffart och straffmått. Sålunda ensamt stående till svars inför domstolen, oförnögen att framhålla hvad som i saken kunda lända till hans försvar

eller till mildring af straffet, kan han, särdeles om han är ung och oerfaren, lätt förvirras; och om han vid sådant förhållande, sedan utslaget fallit, på fråga förklarar sig icke vilja klaga, kan detta visserligen icke i alla fall anses utgöra bevis på ett tyst erkännande af hans skuld och straffets rättvisa, utan antingen på bristande energi i viljan, eller ock derpå, att han af andra skäl önskar så snart som möjligt komma från saken, men hvaruti han dock kunde misstaga sig, om han, efter undergående af det icke laga kraftvunna straffet, skall kvarhållas i fängelse till dess den högre rättens utslag kommit ock ytterligare pålägger honom straff.

Det är icke, mine Herrar, genom så beskaffade, i principiellt hänseende så i hög grad betänkliga partialförslag, som det nu förevärande, man verkar för straffsystemets förbättrande. Förändrad organisation af brottmåldomstolarna, förbättrad brottmålsprocess i alla dess väsendtliga delar, upptagande af det progressiva fängelse-systemet med hvad dit hörer; det är detta, hvaraf oss i enlighet med tidens kraf, och sedan frihetsstraffen af olika art blifvit de allmänast använda, framför allt göres behof. Beträdes den vägen, förlora förslag af den beskaffenhet, som det nu föreliggande, all betydelse. För min del tillstyrker jag afslag derå.

Herr von Gegerfelt: Det är sannt, att Högsta Domstolen mot föreliggande förslag framställt åtskilliga anmärkningar, men flera af dem hafva blifvit undanröjda genom de förändringar förslaget efter Högsta Domstolens hörande undergått. De som återstå äro, såsom mig synes, af Justitie-statsministern i hans anförande till statsrådsprotokollet vederlagda. Bland de anmärkningar, som här nu blifvit framställda — och några andra anser jag mig icke behöfva upptaga till besvarande — är främst, att åklagarens och målsegarens besvärsmått skulle genom förslaget föringås. Ingalunda. Genom att den sakfällde får undergå det straff, hvartill han är dömd, förnärmas icke deras rätt, hvilken icke kan afse annat än att den sakfällde får undergå den ytterligare bestraffning, hvartill han kan dömas, och den kommer att förenas med det förra straffet, enligt de i allmänna lagen för straffs sammanläggning stadgade grunder.

Det har anmärkts, att den döende kan blifva lidande om öfverrätts pröfning leder till ringare straff. I afseende å denna anmärkning tillåter jag mig att uppläsa Hans Excellens Herr Justitie-statsministerns yttrande. Det lyder så: "Detta af Högsta Domstolen förutsatta fall, då en för brott dömd, som sjelf ej klagat öfver straffet, ändå skulle, till följd af motpartens besvär, komma att njuta lindring i eller befrielse från det förut ädömda straffet, synes emellertid kunna räknas till sådana sällsynta undantag, hvilka vid bestämmande af regeln för straffs verkställighet gerna kunna lemnas å sido. Den, som genom utslag, hvilket emot honom vunnit laga kraft, blifvit dömd till straff, lär väl icke kunna anses hafva någon laglig rätt att vinna befrielse från dettas undergående, och om han med fri vilja underkastar sig detta, lär han ej kunna klaga öfver rättsförmåelse, äfven om, såsom Högsta Domstolen antagit, han derigenom

skulle komma att gå i mistning af den lindring i straffet, som endast var en följd af hans motparts missnöje med utslaget.“

Vidare har anmärkts, att då detta förslag icke kan tillämpas på underställningsmål, så vinnes icke ändamålet fullständigt. Skulle man aldrig söka uppnå ett godt ändamål, därför att man icke kan nå det fullständigt, så tinge man afstå från alla försök i lagstiftningsväg.

Man har jemväl sagt, att förslaget kränker en vigtig grundsats, nemligen att icke ett utslag bör gå i verkställighet innan det vunnit laga kraft. Denna grundsats är redan förut frånträdd, ty enligt 1819 års Kongl. bref kan ett utslag, som ej är laga kraftvunnet, verkställas. Vid sådant förhållande har denna anmärkning ingen betydelse.

Hvad som yttrats derom, att förslaget skulle strida mot det progressiva systemet, kan jag icke förstå. Obestridligt är, att det afser att förkorta fängelsetiden under ransakningen. Det är väl ett ännu större lidande att den brottslige, under väntan på straff, får undergå snart sagt samma behandling, som han sedermera får såsom straff.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr von Koch: Jag är väsendtligen förekommen af den sistre ärade talaren. Jag tror att det knappast är tänkbart — åtminstone har jag icke sett något fall -- att en brottsling fått mildring i straffet på målsegandens eller åklagarens besvär. Vål händer det att de fälla förböner för brottslingen, men att de besvära sig för att utverka ett lindrigare straff, torde höra till de största sällsyntheter. Jag har i 20 år läst Högsta Domstolens protokoll, men icke sett ett enda sådant fall. Deremot har jag ofta sett, att personer ingått med nådeansökningar om minskning i strafftiden, emedan de en lång tid sutit häktade sedan de förklarats sig nöjda med utslaget, men innan åklagarens eller målsegandens besvär blifvit afgjorda. Ofta åtgår lång tid innan man får reda på om målsegaren är nöjd, och under tiden får den dömda sitta häktad, och för detta lidande godtgöres han aldrig, utan att benådningsrätten kommer emellan. Att man för det knappt tänkbara fall, att en brottslig erhåller lindrigare straff på grund af målsegandens besvär, skall försaka de fördelar, som genom detta förslags antagande skulle tillskyndas flertalet brottslige, synes mig orimligt. Man bör äfven taga hänsyn till de icke oväsentliga kostnader, som förorsakas statsverket genom att, såsom förhållandet nu är, ransakningsfångar länge hållas häktade. Der cellfångelser icke finnas, är en ytterligare fara att de brottslige, under det de sitta som ransakningsfångar, besmittas genom umgänget med de andra fångarne.

Hvad beträffar frågan om sammanläggning af straff, är den, så vidt jag kan förstå, löst i en sednare §.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Nordström: Hvad den värde lagutskottsledamoten anförde till försök att försvara förslaget kunde jag nästan förut föreställa mig och har äfven tagit det i betraktande vid pröfningen af

förslaget. Enligt hvad brottmålsstatistiken utvisar, är det icke sällsynt, att på åklagarens eller målsegarens besvär ett brottmål af öfverrätt förvisas till ny ransakning, och att sådana omständigheter dervid kunna framträda, att den brottslikes skuld antingen blifver ingen eller vida mindre än den första ransakningen lät förmoda; och hvad Hans Excellens Justitie-statsministern enligt statsrådsprotokollet invändt mot Högsta Domstolens anmärkningar speciellt i denna punkt anser jag vara bland de minst lyckade försvar för att bryta med en grundsats, som dock i sig innebär en stor och allvarlig sanning. Jag har dessutom för min del visserligen icke yttrat mig mot, att ransakningstiden skall hafva någon inverkan på straffmättet; jag har tvärtom erinrat om, huruledes i strafflagar från en nyare tid sådant är medgifvet, och huruledes enligt det progressiva systemets grundsatser strafftiden kan förkortas, derest fången genom sitt uppförande visat, att man kan hafva förtroende till honom. Det är denna grundsats, som i Tysklands nya strafflag blifvit införd, och der hafva humanitetsanspråken sålunda kommit till heders på rätt väg. Det kan icke förnekas, att en dom, som icke är oåterkallelig och definitiv, ännu ej är egnad till verkställighet, och ehuru jag väl vet, att s. k. praktiska jurister finnas, som tro sig se sakerna djupare, kan det dock icke rubba min öfvertygelse om, att en praxis, som står i strid med fasta rättsgrundsatser, icke länge kan förblifva vid kraft, och att en lagstiftning, som icke utgår från fasta rättsgrundsatser icke kan för samhället blifva nyttig. Också skola de förvecklingar icke uteblifva, som måste uppstå af de *aj- och vidräkningar*, som skola vidtagas i de fall, der en allaredan till en del i verkställighet satt straffdom skall, i följd af högre rätts utslag, till straffart eller straffmått förändras, för att ej tala om, der den *materiela* rättvisan fordrade mildring eller frikännelse; något, sem de s. k. praktiska juristerne trott sig hafva förekommit genom tillämpning af den *formela* regeln, att utslaget, der den anklagade ej klagat, skall i afseende å honom blifva gällande.

Herr Fröman: Utan att för närvarande inlåta mig i den tvist om grundsatser, som här kommit å bane — i afseende å hvilken jag sluter mig till den åsigt Utskottets ordförande uttalat — tillåter jag mig fästa uppmärksamheten på en annan sida af förevarande fråga. den nemligen, som i min tanke gör frågan så vigtig och beaktansvärd, jag menar olägenheterna af den nu bestående lagstiftningen i ämnet. Man har redan nämnt 1819 års Kongl. bref, som visserligen gör ett undantag från den här förfäktade stränga grundsatsen, att ett utslag aldrig bör få verkställas förr än det blifvit laga kraftvunnet, men detta nådiga bref tillgodoser långt ifrån fullständigt det ändamål, som med föreliggande förslag skulle vinnas. I nämnda bref finnas två förbehåll, som väsendtligen inskränka detsamma tillämpning: det första är, att sedan fången förklarar sig nöjd med utslaget, han vid detta förklarande skall förblifva. Detta innebär rätt för honom att, sedan han en gång börjat straffet, åter förklara sig missnöjd och få afbryta detsamma, för att kanhända sedermera ännu en gång förklara sig nöjd och återbörja straffet. Olämpligheten af detta förbe-

håll är tydligen ådagalagd i Kongl. Maj:ts proposition. Men vida betydelsefullare är det andra förbehållet, nemligen att *fråga ej heller skall ega rum om högre ansvar, än hvartill dömdt blifvit*, d. v. s. att det skall vara utredt och styrkt, att hvarken åklagare ej heller målseganden ämna söka ändring i underrättens utslag. Nu händer, att vid utslags afkunnande hos underrätten åklagaren och målsegaren icke tillspörjas, om de äro nöjda, eller ock, att de tillspörjas och då förklara sig sinnade att anföra besvär. I begge fallen får besvärstiden gå sin gång och exekutor vågar icke verkställa utslaget, innan han vet om det är laga kraftvunnet. När besvärstiden nått sitt slut, kan han lika litet verkställa straffet, om han icke under tiden fått visshet om att hvarken åklagaren ej heller målsegaren sig besvärat. För att vinna en slik visshet, har exekutoren två utvägar. Den ena är att göra förfrågan i Hofrätten, om besvär blifvit anförda eller icke. När en slik förfrågan skall göras, t. ex. af Konungens Befallningshafvande i Luleå eller från kronohäktet i Haparanda, åtgår en tid af nio eller tio dagar innan brefvet hinner till Hofrätten och lika lång tid innan svar kommer tillbaka, och under tiden får fången sitta och vänta på straffet, fastän besvärstiden gått till ända. Den andra utvägen åter är, att exekutoren frågar åklagaren eller målseganden, huruvida de ämna besvara sig eller icke. Åklagaren kan lätt anträffas, men icke så målsegaren, som kanhända bor i en annan trakt eller i ett annat län. Denna utväg kan således också medföra betydlig tidsutdrägt, helst om åklagaren eller målsegaren verkligen anført besvär, men kommit för sent med dem, eller om besvären för något formfel icke kunnat upptagas, hvilket naturligtvis ej kan vara för klaganden kunnigt, innan Hofrättens utslag fallit. Det har äfven inträffat, att en målsegare på tillfrågan uppgifvit sig hafva anført besvär; i afvaktan på besvarens afgörande fick fången sitta vecka in och vecka ut utan att få börja straffet, och när slutligen förfrågan gjordes hos Hofrätten, befanns det, att aldrig något besvär inkommit, och starka anledningar förefunnos, att uppgiften tillkommit i afsigt att förlänga fångens lidande. Ofta händer ock, att underrätt dömer i ett utslag om flera brottslingar, och åklagaren eller målsegaren anför besvär emot utslaget i hvad det rör en, men icke en annan. Om då exekutor söker upplysning, hvilken eller hvilka af de enligt underrättens utslag dömda besvären röra och derom framställer fråga till Hofrätten, kan han ej få bestämdt svar på en sådan fråga förr än målet kommit under pröfning, och om då förklaringar i målet blifvit infortrade, så kan med sagda pröfning draga långt ut. Under tiden sitter den, som förklarar sig nöjd med utslaget och rörande hvilken besvär i sjelfva verket ej anförts, häktad i flera veckor, ja kanhända månader, och väntar på verkställigheten af det ådömda straffet. Dylika förhållanden påkalla undantagsstadganden, hvilka möjligen icke behöfvas i tätare befolkade länder; och då, såsom det också visar sig af Hans Excellens Herr Justitie-statsministerns svar på de i Högsta Domstolen framställda anmärkningar, dessa icke äro af någon väsentlig vikt och betydelse, böra de, efter mitt omdöme, icke förhindra en lagstiftningsreform, som så tydligen påkallas, både af fångarnes rätt och af statsverkets fördel i afseende på kostnaderna för fångvården.

På grund af hvad jag nu anfört, anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Grefve Mörner: Den siste talaren ansåg detta förslag vara af ofantligt stor vigt och inverkan på fångarnes rätt. För min del anser jag mig snarare bora stå på de laglydiga medborgarnes rätt än på fångarnes och fästaf vigt vid, att de förras rätt skulle genom förslagens antagande kunna kränkas. Det är derifrån jag utgår då jag anhåller om afslag.

Samme talare anmärkte, till stöd för sitt förslag, att det kan hända, att åklagare och målsegare icke tillspörjas vid underrätt om de äro nöjda med utslaget, och att derigenom svårigheter uppstå att verkställa straffet. För mig är en sådan underlåtenhet å domarens sida ej ett övertygande skäl för en lagförändring. Vidare anmärktes, att de kunna tillspörjas och dervid förklara det de icke äro nöjda, men sedermera dock underlåta att fullfölja besvären. I sådant fall drabbar, efter nu gällande lag, en förlängd fängelsetid den dömd, men han har då ofta genom Kongl. Maj:ts nåd, om framställning derom gjorts, fått tillgodoräkna sig minskning i fängelsetiden.

Man har sagt, att det skall taga så lång tid att göra förfrågan i Hofrätten om besvär blifvit anförda eller icke. Det är möjligt, men visar, att, då man talar om den praktiska nyttan af detta förslag, man icke tänkt på de praktiska utvägar, som stå till buds, för att få sådana upplysningar. Då Kongl. Maj:ts befallningar i administrativ väg kunna utfärdas medelst telegraf, kan man väl äfven i detta hänseende använda telegraf. Man har äfven sagt, att om i ett mål flere brottslingar finnas och besvär blifvit anförda, det är svårt att få besked om, mot hvilka besvär anförts. Jag tilltror dock vederbörande i Hofrätterna det omdöme, att de kunna urskilja om klagan förts mot en eller flere.

Jag har nu, så vidt jag erinrat mig, besvarat de föga viktiga invändningar, som den siste talaren anförde till försvar för förslaget, och anhåller nu att deremot nu få fästa Kammararens uppmärksamhet på de skäl, som tala emot detsamma. Det händer ofta, att en part först när underrätts utslag blifvit för honom bekant, sättes i tillfälle att bedöma den brist, som kan finnas i bevisningen. Han har då i besvärsrätten en utväg att komplettera bevisningen genom att söka återförvisning. Denna rätt skulle beröfvas honom, derest straffet verkställdes innan han fick tillfälle att förebringa en sådan bevisning. Att denna omständighet icke är sällsynt, torde ej vara obekant för den, som något befattat sig med domaregromål.

Om vidare en brottsling fällt efter en lindrigare straffart, kan det hända, till följd af den förändring, som underrätts utslag kan erhålla i högre rätt, att den brottslige dömes till straff af en helt annan art. Huru skall man då efter detta förslag gå till väga? Efter mitt förmenande går man rättvisan i förväg och det tror jag ej vara riktigt. I första rummet måste man se till att rätt sker och att mildhet mot den brottslige icke förleder till att ifrågasätta en olaglig grundsats tillämpning i lag. Tredje paragrafen skulle visserligen vara en anvisning, huru skall tillgå, när straffet blifver af öf-

verrrätt skärpt, men den tyckes gå ut på tillökning af samma straffart, som underrätt ådömt.

Jag fortsätter mitt yrkande om afslag.

Herr von Gegerfelt: Åtskilliga anmärkningar, som jag redan i mitt förra yttrande besvarade, hafva blifvit återupprepade. Jag anser mig icke vidare böra upptaga dem: men den siste talaren har, med anledning af en föregående talares yttrande påstått, att i Hofrätterna skulle lätt kunna urskiljas, om klagan förts mot en eller flera brottslingar. Det kan ovilkorligen äfven Hofrätterna vid pröfning af målet efter granskning af handlingarne, men hvar och en vet, att de bevis, som utfärdas från hofrätterna, utfärdas af vederbörande tjänsteman på grund af diarierna. Han kan icke sätta sig in i alla handlingar och meddela intyg om mot hvilka klagan förts.

Vidare har anmärkts, att åklagare och målsegare skulle genom detta förslag förlora sin rätt att vinna återförvisning. Ingalunda. Deras rätt att klaga är alldeles oinskränkt. Emellertid undergår den brottslige det straff, hvarmed han sjelf förklarar sig nöjd. Åklagaren och målsegaren kunna ej gerna klaga öfver att brottslingen fått för strängt straff.

Hvad angår att af underrätt ådömdt straff kan förändras till ett strängare, så gifver 4 § anvisning i detta fall. Alla olika straff kunna sammanläggas till ett helt, och det sker ofta. De skäl, som blifvit anförda mot förslaget, synas mig icke ega någon vikt i praktiskt hänseende; och om ett i sådant hänseende godt resultat strider mot antagna grundsatser, är detta ett bevis, att grundsatserna icke äro hållbara. Det är ej första gången, som teoretici, med afseende på bestämda förhållanden, få sätta sig ned och skapa en ny teori.

Herr Faxe: Jag måste erkänna att jag många gånger i praktiken tillämpat just det som här föreslagits, och jag har endast en gång riskerat någonting dermed, eller att allmänna åklagaren anført klagomål, men han tog dem tillbaka. Man har anmärkt, att målsegandens rätt skulle blifva tradd för nära, men det tror jag deremot ej är så farligt, ty, såsom en föregående talare visat, är det klart att, om den tilltalade dömes till högre straff, detta kommer att sammanläggas med det han förut aftjenat. Jag vill fråga, huru man skall kunna bereda den häktade någon ersättning för de lidanden, som tillskyndas honom derigenom att målseganden och åklagaren på skäl, hvilkas giltighet blott är skenbar, fullföljer klagan till Hofrätt och Kongl. Maj:t, och han måste sitta häktad under hela denna tid. Hela strafftiden är kanske ej så lång, som den tid han sålunda förblifver häktad. På dessa skäl äfvensom på grund af hvad förut blifvit yttradt får jag tillstyrka bifall till Utskottets förslag.

Grefve Mörner: En talare, som yttrade sig näst för den siste, hade ett argument, som skulle göra saken mycket enkel, om jag nemligen hade samma åsigt som han. Han sade att man bara behöfde ändra grundsats, så vore allting bra, men det är någonting som aldrig stått i min katekes. Det öfvertygar mig således ej; om det kan

hafva någon verkan på andra ledamöter af denna Kammare, det vill jag lemna osagdt.

Herr Lagerstråle: I den granskning, som det af Justitie-departementet utarbetade förslag undergick i Högsta Domstolen, deltog äfven jag, och mina åsichter äro fortfarande desamma som de, hvilka finnas uttalade i det protokoll, hvilket som bilaga åtföljde Kongl. Maj:ts proposition. Det ursprungliga förslaget har visserligen nu undergått vissa förändringar, men jag måste bekänna att för mig kvarstå ändå de väsendtligaste af de betänkligheter, jag då hyste. Jag medgifver visserligen, att en del af de olägenheter af den nuvarande lagstiftningen, som framhållits, äro af den betydnet, att någon utväg bör sökas att få rättelse deruti, men jag har ej fått klart för mig att detta nu framställda förslag innefattar en så bestämmd öfvergång till ett bättre, att det bör antagas. En bland de stora olägenheterna af detta förslag är att det ej kan tillämpas på de många mål, som äro af underställningsnatur. Mig vill det synas, som om en lagförändring borde fotas på sådana grunder, att både de med förslaget åsyftade och deri undanskjutna fördelar kunde vinnas. det af Hans Exellens Herr Justitiestatsministern afgifna yttrande till statsrådsprotokollet finnes äfven antydan i denna riktning; han säger nemligen:

Det torde dock härvid till en början böra tillses, om icke de öfverklagade olägenheterna må kunna undanrödjas på något annat mera lämpligt sätt än nu blifvit föreslaget. I sådant hänseende skulle kunna ifrågasättas att låta den straffdömde, för den tid han, på grund af motpartens besvär, utan eget förvällande, hållits i häkte, tillgodonjuta något visst afdrag å det slutligen bestämda straffet. Härigenom skulle dock häktningen förlora sin nuvarande egenskap af en blott säkerhetsåtgärd och antaga karakteren af en verklig straffpåföljd, och om ett begånget brott finge till större eller mindre del anses med denna påföljd försonadt, skulle mången gång den verkligen brottslige ej blifva svårare behandlad än den, som lika med honom hållits häktad, men icke kunnat sakfällas. Detta af Justitie-statsministern sålunda uttalade omdöme har sin befogenhet, om man antager att hela den tid, hvarunder den sakfällde sutit häktad, skulle räknas honom till godo, men deremot icke, så vidt jag kan förstå, om tillgodoräkandet sker allenast från den dag då första utslaget föll. Infördes ett sådant stadgande, i sammanhang med ett progressivt straffsystem, eller gjordes till föremål för en särskild speciallag, och det bestämdes att i de fall hvarom nu är fråga en dömd och häktad person skulle efter en eller annan grund tillgodonjuta i afräkning på straffet den tid han sutit häktad utan eget förvällande, så synes det mig att en sådan allmän grundsats kunde tillämpas ej blott på de mål som, i författningsförslaget afses nu utan äfven på alla underställningsmål, der underrättens utslag gillades. Den åklagade och dömd egde då att tillgodonjuta den tid, som förfutit sedan han förklarar sig nöjd med utslaget, men detta, antingen på grund af åklagarens besvär eller enligt föreskrift om underställning vore på högre rätts pröfning beroende och sedermera blef vid sådan pröfning gilladt. Hufvudsakligen på grund af

åsigten om freträdet af en sådan lag framför den föreslagna var det som jag i Högsta Domstolen biträdde afstyrkandet. Anledningen hvarför ej ett sådant förslag inom Högsta Domstolen af mig åberopades, torde få sin förklaring deraf, att ledamot i Högsta Domstolen ej har initiativ, utan endast eger att yttra sig öfver ett dit remitteradt förslag. Jag kan sålunda ej förena mig med dem som godkänna Utskottets föredragna betänkande, utan röstar för min del afslag å detsamma.

Herr Statsrådet Berg: Det har i denna fråga till en början blifvit yttradt, att det förslag, som här framlagts, skulle strida mot en antagen grundsats; denna grundsats föreställer jag mig skulle vara den, att ett ådömdt straff ej må bringas till verkställighet innan utslaget vunnit laga kraft, men om man så strängt håller på denna grundsats, borde man väl, såvidt den tilltalades rätt dermed afses, äfven yrka att denne icke för ett mot honom angifvet brott ådrages *något lidande* innan han blifvit om brottet öfvertygad. Då lagstiftningen likväl ansett sig kunna beröfva den tilltalade hans frihet och försäkra sig om hans person innan han ännu blifvit om brottet förvunnen, vill det synas mig som skulle den omtalade grundsatsen icke böra förbjudas, utan snarare fordra att man åtminstone gör detta lidande så lindrigt som möjligt. Enligt den nu gällande lagen kan emellertid en person icke allenast hållas häktad under hela den tid ransakningen pågår, utan äfven sedan dom fallit och han förklarar sig nöjd dermed kan han ändå kvarhållas i häktet några månader innan han får börja att aftjena sitt straff. Kan detta vara af någon giltig rättsgrundsats påkalladt? Jag tror det ej. Jag tror fastheldre att den modifikation i detta förfarande, som nu är föreslagen, är en naturlig följd af medgifvandet att häkta en person innan han blifvit slutligen förvunnen om något brott. Vidare har man sagt, att, om den tilltalade, sedan utslaget fallit, finge rätt att aftjena straffet innan utslaget ännu äfven mot hans motparter vunnit laga kraft, så skulle derigenom den laglydiges rätt kränkas, emedan målseganden betoges rätt att klaga och att förebringa nog bevisning. Denna invändning är, som jag tror, redan nöjaktigt besvarad; det är nemligen alldeles icke betaget målseganden och åklagaren att fullfölja målet och förebringa ny bevisning samt sålunda få ett högre straffådömdt. På hvad sätt kränkes väl då deras rätt? Om en person, som är dömd till sex månaders straffarbete, sedan får det af högre rätt förhöjdt till nio, icke undgår han denna straffförhöjning, derföre att han, innan den sednare domen föll, möjligen redan aftjenat tre månader af straffet och sedan får undergå det återstående. Men, har man sagt, om den tilltalade genom första utslaget vore dömd till fängelsestraff, och detta sedan höjdes till straffarbete, skulle målsegandens rätt kränkas derigenom att den brottslige fått aftjena sitt straff till någon del med fängelse i stället för straffarbete. Sådant kan visserligen någon gång inträffa. Enligt regeln bör dock den, som är dömd till endast fängelse, ej i afvaktan på besvär kvarhållas i häkte. Men i allt fall veta vi att skilnaden icke är så synnerligen stor mellan fängelse och straffarbete, båda bestå uti frihetens förlust, och skilnaden är den, att straffarbete är förenadt med skyl-

dighet till arbete, hvilket deremot ej är förhållandet med fängelsestraffet. Lagen innehåller dessutom ett visst bestämdt mått, efter hvilket fängelsestraff kan förvandlas till straffarbete och omvänt; och att den, som slutligen finnes för ett begånget brott hafva gjort sig skyldig till straffarbete, kan i stället därför till någon del få försona sitt brott med förut undergånget fängelse under motsvarande dubbelt så lång tid, är redan i strafflagen för andra fall antaget. Man har jemväl sagt att det ej borde behöfva föränleda så synnerligt dröjsmål med att få reda på huruvida målseganden eller åklagaren besvärat sig; men i brottmål händer det mycket ofta, att flere personer äro häktade och det från olika delar af landet; och innan straffet för någon af dessa får bringas till verkställighet, måste upplysning infördras, huruvida någon af de särskilda målseganderne eller åklagarne besvärat sig och, om så är fallet, i hvad mån besvären afse alla de tilltalade eller möjligen endast en eller annan af dem. Man säger då att underrättelse härom kan meddelas genom telegram. Jag ber att få upplysa från den tid, då jag hade den äran att föra ett diarium i en hofrätt, att det verkligen var i ganska få fall der jag skulle tilltrott mig att aflåta ett telegram eller ett bevis om i hvilken del målseganden sökte ändring; målseganden kom ofta in med en kort skrift, i hvilken han blott sade att han besvarade sig mot det eller det utslaget, och förbehöll sig att framdeles få fullfölja sin talan; det skickades derefter genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreläggande för honom att komma in med fullständigt besvär inom viss tid. Men det dröjde ofta veckor och månader innan slutligen en mer eller mindre oredig besvärsskrift inkom, och det var sannerligen ej så lätt att veta hvad den åsyftade. Under tiden måste de tilltalade kvarhållas i häkte, till dess Hofrätten meddelat sitt utslag, hvarigenom ofta ingen ändring skedde i det förut ådömda straffet, och genom målets vidare fullföljd kunde tiden för de tilltalades häkte ännu ytterligare förlängas. Den siste talaren erkände det synnerligen vigtiga deri att någonting gjordes till förekommande af ett dylikt missförhållande, men trodde att frågan skulle lämpligare kunna lösas på ett annat sätt, nemligen så att när den tilltalade fått utan sitt förvållande längre tid sitta i häkte, så skulle, när han blefve slutligen dömd, detta häkte i något visst förhållande afräknas å det ådömda straffet. Detta förslag synes mig dock i ännu högre grad lida just af de oegentligheter, som man velat lägga Kongl. Maj:ts förslag till last? Emot det sednare har man, såsom en förnärmelse mot målseganden, anmärkt, undantagsvis, att den som blifvit dömd till straffarbete kan få försona en del deraf med fängelstraff, men hvad skall man då säga om talarens förslag, enligt hvilket straffarbete skulle i allmänhet komma att anses försonadt genom blotta häktet? Detta sednare skulle derigenom komma att förändra sin nuvarande natur och antaga egenskapen af straff, och det skulle lätt kunna inträffa, att den till straff dömd ej finge vidkännas annan påföljd än den frikände. Om af två tilltalade den ene frias, och den andra väl sakfålles, men i anseende till den längre tid han sutit häktad, helt och hållet eller till någon del undgår vidare straff, hvad skall man då

svara

svara den andre, i fall han, som målsegande under lika lång tid härlits häktad, därför fordrar upprättelse? Jag anser således Kongl. Maj:ts förslag ega ett afgjordt företräde. Enligt detta skulle nemligen häktet ej i och för sig komma att betraktas såsom straff, men för att förmildra det lidande som derigenom onekligen tillskyndas den häktade, vill man låta honom använda den tid, han sålunda är sin frihet beröfvad, till att derunder aftjena en del af det straff, hvartill han gjort sig skyldig. Och då jag ej kan finna att de anmärkning-
gar, som häremot blifvit gjorda, äro af den vikt, att på grund deraf det nuvarande förfaringssättet, som erkänts för många häktade för-
anleda ett förvålladt lidande, bör fortfarande ega rum.

Herr Nordström: Herr Statsrådet Berg, hvilken här uppträdt till förslagets försvar, och utfört det med tonfall, som nästan kunde sägas hafva varit onödiga, enär dock de ej kunna bidra till sakens belysande, har till en början invändt, om jag ej orätt fattade hans ord, att af samma skäl, på hvilka befogenheten af en icke laga kraft-
vunnen straffdoms verkställighet bestrides, kunde man betvifla eller bestrida befogenheten af en anklagads insättande i ransaknings-
fängelse till dess utslag åtminstone i första instansen fallit. Det ligger något af kasuistik och ytlighet uti denna parallelism. Rättigheten för vederbörande att i ransakningsfängelse insätta en för brott till-
talad person utgår från andra motiv, än dem, som i förslaget an-
föras för verkställighet af icke laga kraft egande straffdomar; men äfven nämnda rättighet är icke alldeles obunden öfverlemnad åt ve-
derbörandes pröfning att utöfva. De hithörande olika kategorierna förekomma ju nu i Kongl. Förordningen den 16 Februari 1864, grundade på äldre författningar (ståndsprivilegierna, straffbalken i 1734 års lag, och åtskilliga sednare förordningar), ehuru, kunde man säga, icke alldeles med samma precision utvecklade, som i dessa sednare. En anmärkningsvärd brist är särskildt den, att någon viss tid ej finnes bestämd, hvarinom ordentlig pröfning bör af domare eller polis-
myndighet anställas till utronande af, huruvida sannolika och till-
räckliga skäl finnas för den gripnes kvarhållande i häkte. I Dan-
mark har man ansett denna omständighet vara af den vikt, att man, med exempel hemtadt från habeascorpusakten i England, i sjelfva grundlagen infört föreskrift derom, att "en hvar, som anhålles, skall inom 24 timmar ställas inför en domare, m. m." Utan tvifvel torde den ärade regeringsledamoten anse det önskligt och för sin del bi-
draga till, att en liknande föreskrift äfven hos oss kunde varda in-
förd, ehuru medgifvas bör, att bristande permanence för domstols-
sammanträdena på landet skulle, oaktadt hvad i 4 kap. Rättegångs-Balken sägs, göra efterlefnaden med vissa svårigheter förenad.
I likhet med en talare före honom, framhöll den ärade regerings-
ledamoten till väsendtligt stöd för förslaget, hurusom det skulle, i fråga om aflägsnare trakter, ofta vara ganska svårt att få visshet om, huruvida inom stadgad tid besvar från den i underrätten sak-
fällde till öfverrätten inkommit, och återopade han dervid sin egen erfarenhet såsom fiskal i Hofrätten, då han icke sällan måst vägra

utfärdande af betyg i sådana saker. Detta finner jag för min del vara ett underordnad skal. Större formella svårigheter än sådana måste kunna aflägnas, om rättvisans upprätthållande det kräfver. Hvad fiskalen ej kan utföra, dertill kunde måhända presidenten och Hofrättens plenum finna utväg, och hvad desse ej kunde, i brist af tillräckliga föreskrifter, i saken vidgöra, dertill kunde de genom underdånig framställning hos Konungen utverka nödiga påbud. Sådana brister och sådana påbud äro helt enkelt af administrativ natur; och kunna ej i något afseende gifva anledning till antagande af en lag derom, att underrättsstraffdomar må, efter den sakfälldes önskan kunna bringas till verkställighet, ehuru de icke ännu äro definitiva, eller ännu ej vunnit laga kraft. Hvad den ärade regeringsledamoten för öfrigt anför, anser jag icke påkalla något ytterligare svar. Det är väl möjligt att förslaget, framlagdt i riksdagens sista timmar, varder af denna, nu så fåtaliga Kammare antaget och upphöjes till lag; men det principiella misstag, hvarifrån det utgår, försvinner derigenom icke, och således ej heller verkningarne deraf, hvilka måhända snarare än eljest då skola bidraga till framkallande af en reviderad och förbättrad brottmålsprocess i hela dess omfattning.

Herr Holmberg: Utan att vidare utlåta mig i detta redan förut så omständligt afhandlade ämne, ber jag endast att få tillägga, att, för så vidt som min mångåriga erfarenhet som landsskreterare gifver vid handen, ett sådant stadgande, som det nu föreslagna, är vida att föredraga framför hvad som för närvarande finnes i detta afseende stadgadt. Jag förenar mig med dem, som yrka bifall till förevarande paragraf.

Sedan öfverläggningen häretter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande paragrafen och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till paragrafen och, då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Grefve Mörner begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

“Den, som bifaller 1 § af Kongl. Maj:ts i Lag-Utskottets utlå-tande N:o 44 intagna förordningsförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, atslås §:n.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—28.

Nej—12.

§§ 2, 3 och 4.

Biföllos.

Härefter anmälde sig och yttrade

Grefve Mörner, Carl Göran: För att icke upptaga tiden har jag icke velat framställa några erinringar vid de nu föredragna paragraferna och anhåller blott att få till protokollet antecknad min reservation emot Kammarens beslut.

Herr Nordström: Jag ber att få till protokollet anmäla min reservation emot Kammarens beslut vid behandlingen af Lag-Utskottets utlåtande N:o 44.

Föredrogs änyo Lag-Utskottets den 16 och 17 dennes bordlagda utlåtande N:o 45, i anledning af väckt motion om förtydligande af Kongl. Förordningen den 20 Juni 1865, angående förändrade stadganden i afseende på frejdbetyg. som af presterskapet meddelas.

Grefve Mörner, Carl Göran: Jag hade icke tänkt att besvära Kammarerna med något yttrande i denna fråga utan blott anmäla min reservation, men då jag nu blifvit uppropad, innan något beslut blifvit fattadt, så anhåller jag om afslag å detta utlåtande.

Herr von Gegerfelt: Jag får vördsamt yrka bifall till detta utlåtande.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till utlåtandet och, då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Föredrogs änyo Lag-Utskottets den 16 och 17 dennes bordlagda utlåtande N:o 46, i anledning af väckt motion om ändring af 4 § 5 mom. i Kongl. Stadgan angående folkundervisningen i riket den 18 juni 1842.

Herr von Koch: Jag skall anhålla att få veta, huruvida någon underrättelse har ankommit om Andra Kammarens beslut i denna fråga.

I anledning häraf tillkännagaf undertecknad, att Andra Kammarerna afslagit ifrågavarande utlåtande.

Herr von Koch: Saken är således förfallen och jag vill blott till protokollet anmäla, att jag nu såsom vid alla tillfällen, då det varit fråga om att öka personliga utskylder, sätter mig deremot, men vill icke vidare besvara med något yttrande, då frågan i alla fall för denna riksdag förfallit.

Friherre Nordenfalk: På ungefär samma grunder, som af den siste talaren blifvit anförda, har jag reserverat mig emot Lag-Utskottets förslag i denna punkt. Såsom Kammaren behagade finna, innefattar förslaget *tre* ändringar uti den nuvarande lagstiftningen i detta ämne: *dels* att kommunens nuvarande rättighet att bestämman en afgift för hvarje barn, som begagnar folkskolan, skulle försvinna, *dels* att de grunder, som nu gälla för de gemensamma skolkostnadernas utdebiterande, skulle ändras, och *dels* slutligen ett förhöjande af den personliga afgiften. I afseende på de två första punkterna byser jag visserligen något tvifvel, huruvida Lag-Utskottet utan någon motion i ämnet varit berättigadt att föreslå dessa ändringar, men vill nu mot sjelfva saken ingenting invända, om än ett och annat vore att säga till förmån för bibehållande af en mindre afgift af de skoibesökande. Hvad deremot beträffar förhöjandet af de personliga bidragen, så tror jag att man icke gör rätt att nu utvidga tillämpningen af en så klen beskattningsgrund. Jag förenar mig i yrkandet om afslag.

Herr Sundell: Då Lag-Utskottet icke ansett sig kunna i alla delar biträda den af mig väckta motionen, utan deri gjort några ändringar, så får jag tillkännagifva, att jag böjer mig för den af Utskottet uttalade mening. Som Andra Kammaren redan afslagit motionen, blir visserligen resultatet intet, men detta beslut af Andra Kammaren kan ju icke hindra den Första att bifalla Lag-Utskottets förevarande utlåtande, och är det om ett sådant bifall, som jag vördsamt anhåller.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Föredrogs änyo och lades till handlingarne Lag-Utskottets den 16 och 17 dennes bordlagda memorial N:o 47, i anledning af Kammarnes skiljaktiga beslut vid behandling af 1:sta punkten i Lag-Utskottets utlåtande N:o 30, rörande väckt motion om vissa ändringar i Kongl. förordningen om kyrkostamma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 16 och 17 dennes bordlagda utlåtande N:o 48, i anledning af väckt motion om upphörande af klockares brefbäringsskyldighet.

Grefve Mörner, Carl Göran: Det var icke länge sedan som Riksdagen medgal åt presterskapet att i viss mån begagna sig af fribrefsrätt för att minska denna klockarnes brefbäringsskyldighet. Jag tror icke att det är nödvändigt besvara Kongl. Maj:t med en framställning i detta ämne och jag anhåller dertföre om afslag.

Herr von Gegerfelt: Jag tror icke, att "besväret" för Kongl. Maj:t att mottaga en sådan skrifvelse som den nu föreslagna blefve särdeles stort. Då frågan om kronobrefbäringen skall ordnas, synes det särdeles lämpligt om denna fråga, som dermed står i nära sammanhang, äfven kommer under pröfning. Åtminstone är det säkert, att Riksdagen derigenom slipper ett särskildt "besvär", nemligen att oupphörligt återse och behandla förevarande motion, som stereotypiskt för hvarje af de sednaste riksdagarne återkommit.

Grefve Mörner: Jag kan icke förstå hvad denna fråga har för sammanhang med kronobrefbäringen; och det skulle vara ganska intressant om den ärade talaren utvecklade det något närmare. Klockarnes skyldighet att bära bref är inskränkt till socknen, då deremot kronobrefbäringen är ett besvär, som utgår efter hemmantalet.

Herr von Koch: Jag tror visserligen icke heller att denna klockarnes brefbäringsskyldighet hänger de jure tillsammans med kronobrefbäringen, men de facto böra de dock tillhoppa, ty vanligen är det så, att de som bära kronobref, äfven bära bref för klockarne.

Frñnerre Sprengtporten: Klockarne hafva i allmänhet så litet att göra nu för tiden, att de gerna kunna bära bref. Jag anser för öfrigt hela frågan vara så obetydlig, att den ej behöfver upptaga Kammarrens tid, och anhåller om afslag.

Herr von Gegerfelt: I afseende på Grefve Mörners nyss afgifna yttrande, att klockares skyldighet att bära bref är inskränkt inom socknen, får jag anmärka, att så icke är förhållandet, ty de måste gå inom hela kontraktet. När man nu anser lämpligt göra en allmän förändring med organisationen af postverket, så är det väl icke lämpligt att klockaren springer särskildt bredvid postkärran med post, utan det torde väl vara lämpligare, att brefven läggas i postkärran.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels afslag derå; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 16 och 17 dennes bordlagda utlåtande N:o 49, i anledning af väckt motion angående användandet af inkomster utaf ledigt pastorat.

Herr von Gegerfelt: I detta fall vågar jag hoppas på bifall till mitt värdsamma yrkande, då jag begär proposition på afslag å förevarande motion. Enahanda motion framlades vid sista riksdagen. Utskottet afstyrkte den då och detta afstyrkande betänkande blef af begge Kamrarne utan diskussion bifallet. Jag är fullkomligt förvissad, att denna Kammare icke gifver sitt bifall till detta utlåtande, emot hvilket dess samtliga ledamöter i Utskottet reserverat sig, och yrkar därför afslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på afslag derå, som med ja besvarades.

Anmäldes och bordlades Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 15, angående beräkningen af tull-, post-, stämpelpappers-, bränvinsbrännings- och hvitbetssockertillverkningsmedlen; äfvensom Banko-Utskottets memorial:

N:o 16, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 6:te punkten i Utskottets betänkande N:o 15; och

N:o 17, angående instruktionen för nästkommande Riksdags Banko-Utskott.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem
O. Brakel.